

پوسترهای داس و چکش

پریسا قادری، ترجمه مقدمه کتاب پوسترهای ویتنام

پوسترهای ویتنام نشان‌دهنده اراده و انعطاف مردمی است که دو ابرقدرت، فرانسه ۱۹۵۴-۱۹۴۶ و آمریکا ۱۹۷۵-۱۹۶۴ را شکست دادند و از نظر گرافیکی به خوبی گویای تاثیر سبک پوسترهای سیاسی شوروی و جمهوری چین است. پوسترهای ویتنامی سرخ و طلایی سال ۱۹۴۵ نشانه اعتراض ویتنامی‌ها در تابستان همان سال برای استقلال از فرمانروایی فرانسه بود.

بیشتر شعار پوسترها مثل "ویتنام برای ویتنامی‌ها"، "مردم را حفظ کنید" و "گرسنگی را از بین ببرید" بود که اشاره داشت به قحطی که در سال ۱۹۴۴ جان میلیون‌ها ویتنامی را گرفت. در همان تابستان جنگ جهانی دوم هم به پایان رسید و نیروهای مغلوب ژاپنی ویتنام را ترک کردند. انقلاب ویتنامی‌ها برای استقلال در آگوست ۱۹۴۵ در میدان Hanoi شهر Hanoi شکل گرفت که خیابان پوشیده از پرچمهای سرخ و طلایی بود و همین سمبل هنر پوستر ویتنامی‌ها شد.

اما جنگ علیه فرانسه در ۱۹۴۶ تا ۱۹۵۴ باعث شد که استقلال ویتنامی‌ها بیشتر از یک سال طول نکشد. Ho Chi Minh، یکی از طراحان ویتنامی، هانوی در اشغال فرانسه را ترک کرد و به جنگ‌های شمالی رفت. کالج هنرهای زیبا ی هانوی درهای خود را بست، در نتیجه استادان و دانشجویان به دنبال هوچی مین به نقطه مرزی رفتند. این گروه هنرمندان که نام خود را هنرمندان مقاومت گذاشته بودند، ورکشاپ برگزار می‌کردند و به سربازان تکنیک‌های طراحی کلاسیک، گرافیک انقلابی، تصویرسازی روزنامه و طراحی پوستر یاد می‌دادند.

در همین زمان کمپین‌های تبلیغاتی سیاسی بیرون آمد که هدفش آگاه کردن مردم و ترساندن فرانسوی‌ها برای ترک ویتنام بود. تصاویر پوسترها و پیام‌شان ساده و مستقیم بود و هدفش ارتباط با بیشترین طیف مخاطب بود. این پوسترها دو رویکرد داشتند: استقلال و آزادی و اراده برای پیروزی.

همچنین این هنرمندان با اصول و تکنیک زیبایی‌شناسی نقاشی غربی که از فرانسوی‌ها یاد گرفتند، آشنا شدند و شاعرانگی فرانسوی را که لطافت رنگ روغن و نقاشی روی ابریشم بود، به هنر پوستر وارد کردند. کارتون، کاریکاتور، و طراحی‌های خطی یکی دیگر از عناصر محبوب در پوسترها بودند.

بیشتر این هنرمندان طراحی‌های هجو و کنایه آمیز ضد استعماری در دهه ۲۰ و ۳۰ داشتند. و مهاجمین خارجی مثل چینی‌ها و هیپوکریت‌ها و همچنین ضد اخلاقیات و فساد افراد دولتی را مسخره می‌کرد.

کاریکاتورها در طول جنگ‌های آمریکا و فرانسه در طراحی پوستر محبوب ماند. حتی فرانسوی‌ها توسط پوسترهایی که Viet Minh شبانه در محوطه‌ای که با سیم خاردار احاطه شده بود، نصب کرده بود، آگاه شده و ترسیده بودند. از فرانسویها خواسته شده بود با شعارهایی مثل "بروید به خانواده‌هایتان بیوندید"، "برای دلیلی که برای شما نیست نجنگید" یا "از مرگ بیهوده دوری کنید" جنگ را تمام کنند. حتی یک پوستر ۱۰ متری توسط Mai Van Hien طراحی شد و در تپه‌ای که مشرف به نیروهای فرانسوی بود آویزان شد که تصویر یک سرباز فرانسوی را نشان می‌داد که در کنار یک علامت سوال بزرگ در حال مرگ بود.

بیشتر پوسترها با دست و به شیوه چاپ و حکاکی روی چوب که تکنیک سنتی چاپ در ویتنام بود طراحی می‌شد. خطوط طراحی ضخیم، مشخصه کار با چاپ چوب است که به پوسترها قدرت و اصالت ویتنامی می‌دهد. رنگ های به کار رفته به یک، دو یا سه نوع محدود بود. ترکیبات رنگی سیاه روی قرمز، سیاه و قرمز روی سیاه، طلایی و قرمز محبوب ترین ها بودند.

در مناطق خطرناک پوسترها در ابعاد کوچک یا به شکل جزوه چاپ می‌شد، اما در مناطق امن تر پوسترها در ابعاد بزرگ ۱۲۰ در ۸۰ سانتیمتر و تا سه رنگ با دست چاپ می‌شد.

بعضی هنرمندان تصمیم گرفتند که با گواش و روغن کرچک کار کنند، اما چون زمان خشک شدنش طولانی بود، از این روند منصرف شدند.

نقاشی دیواری و گرافیتی هم روش محبوب دیگری در ویتنام بود که توسط یک سرباز ۱۵ ساله انجام می‌شد. بدین صورت که پوسترها را به صورت بزرگ روی دیوارهای خراب و ریخته مدارس و خانه‌ها که به سمت فرانسوی ها مشرف بود طراحی می‌کرد. بعد از جنگ پوسترها با مضمون اجتماعی و واقعی هنر اصلی ویتنامی ها به حساب می‌آید. در این زمان به کمک تکنولوژی جدید تولید انبوه پوسترها در چند رنگ امکان پذیر می‌شود. هر چند روش‌های قدیمی همچنان مورد استفاده بود، اما برای پوستره‌های سیاسی از آنها استفاده نمی‌کردند.

کمپین های سیاسی به دو دسته مثبت و منفی تقسیم می‌شد. کمپین منفی مانند کمپین اصلاح ارضی سال ۱۹۵۰ که زمین داران را در طرح ها و پوسترها مسخره کرد و قبل از اینکه لغو شود باعث مرگ هزاران نفر شد.

هدف کمپین مثبت بیشتر سازندگی و ساخت دوباره کشور بعد از جنگ ویران کننده بود. موضوعاتی مانند گسترش تولیدات صنعتی و کشاورزی و همکاری بین کارگران، سربازها و روستایی ها غالب پوسترها را در برمی‌گرفت.

همچنین هنر مردمی ویتنام به شکل پوستر معرفی شد. در فاصله دو جنگ جهانی صاحبان قدرت هنر مردمی را تشویق می‌کردند که جای هنر بورژوازی فرانسوی " هنر برای هنر " را بگیرد. هنرمندان یک ماه به صورت اجباری به برنامه‌ای می‌رفتند که باید از مردم سنت‌ها و داستان‌هایشان را یاد می‌گرفتند و حتی به معادن زغال سنگ نیز می‌رفتند. این حرکت باعث شد خیلی از هنرمندان از تصاویر مردم در روستاها در آثارشان الهام بگیرند.

آنها در پوسترها حیوانات مقدس، جشن‌ها و قصه‌های مردمی را تصویر می‌کردند که سمبلی از خوشحالی، موفقیت و کامیابی است و منعکس کننده عقاید سنتی آنها مثل ایمنی در برابر بیماری و اتفاقات، موفقیت در محصول و خانواده پر جمعیت و احترام برای خدایان و قهرمانان بود.

در زمان جنگ آمریکا ۱۹۶۴ تا ۱۹۷۵ هنرمندان به مناطق بمباران شده در شمال فرستاده می‌شدند و زمانی که بازمی‌گشتند از وقایع طراحی می‌کردند که مرکز پوستره‌های سیاسی، از بین این طراحی‌ها تصمیم می‌گرفت که کدام طرح به شکل پوستر اجرا شود.

هنرمندان کارهایی مانند رفتن به جنگل و شروع کردن چاپ روزنامه و پوستر را که در زمان جنگ با فرانسه می‌کردند، در زمان جنگ با آمریکا هم ادامه دادند. در این میان پوستره‌های منفی روشی برای ترساندن سربازان امریکایی و زیردستانشان بود.

در پوستره‌های ویتنام از تصاویر زنان هم استفاده می‌شد. زیرا زنان سمبل زندگی و بی‌گناهی بودند. زنان با موهای بلند که سمبل جوانی بود تصویر می‌شدند. نمونه بارز پوستری است که زنی که در یک دست تفنگ و در دست دیگرش کودکی در آغوش دارد. امروزه پوستره‌های دولتی در همه شهرها، شهرهای کوچک و حتی روستاهای ویتنام دیده می‌شود. طراحی و محتوای این پوسترها هنوز بسیار تحت تاثیر حکومت است و به دلیل سانسوری که وجود دارد، موضوع‌های آنها بیشتر راجع به سواد، تنظیم خانواده و پرداخت مالیات است.

با این حال ویتنام یکی از معدود کشورهایی است که هنوز علامت داس و چکش کمونیستی در پوستره‌هایش استفاده می‌شود. ویتنام در حال تغییر و رشد سریع است. در ویتنام جدید پوستره‌های غیردولتی از اشکال جدید هنر مثل ویدئو و چیدمان بهره می‌برد. با این همه بازگشت به شیوه سوسیالیستی (اجتماعی) هنوز در میان برخی طراحان معاصر رایج است.